

Hugo de Vries legde basis voor geelziekonderzoek

Om de opbrengst van een partij tulpen op peil te houden, gebruikte men de 'toppers' om door te telen. Toppers bestaan ook in menselijke vorm. De bollengeschiedenis kent diverse grootheden die met hun prestaties de huidige generaties een dienst hebben bewezen. In de serie Toppers komen ereleden van de (K)AVB en de laureaten van het Nicolaas Damesfonds in beeld. In deze aflevering aandacht voor Hugo de Vries.

Tekst: Maarten Timmer
Fotografie: uit Drie Eeuwen Bloembollen-
export

Omstreeks 1874 zagen de telers bij hyacinthen gele slijm massa's uit de bollen komen. Naar analogie van het al bestaande wit- en zwartsnot noemden ze die ziekte geelsnot. Geelsnot was zeer besmettelijk en greep snel om zich heen. Het werd een ramp en onderzoek was noodzakelijk. AVB-voorzitter J. Krelage benaderde hiervoor in 1878 Hugo de Vries. Een neef van hem, die in dat jaar benoemd was tot buitengewoon hoogleraar in de plantenfysiologie aan de Universiteit van Amsterdam. In 1879 bezocht De Vries de Haarlemse bollenvelden en kreeg van Krelage regelmatig zieke bollen. Het onderzoek begon in 1881. Al gauw stelde De Vries vast dat het slijm bestond uit bacteriën en noemde hij

de ziekte geelziek. Hij belastte een van zijn eerste drie studenten, J. Wakker (1859-1927), met het onderzoek naar het geelziek. Het leidde op 27 februari 1883 tot een zeer druk bezochte lezing van De Vries in Haarlem: 'Voorlopige mededeelingen omtrent het zoogenaamd nieuw of geel ziek der Hyacinthen, naar aanleiding van onderzoekingen van den Heer J. Wakker'. In dat jaar trad Wakker in dienst van de AVB om het onderzoek voort te zetten tot 31 augustus 1885. Vanwege zijn verdiensten voor het vak (hij onderzocht ook andere bollenziekten) benoemde de AVB De Vries in december 1883 tot erelid.

PHYTOPATHOLOGIE

In september 1890 bezochten De Vries en dr. J. Ritzema Bos (1850-1928) een internationaal landbouwcongres in Wenen. Daar richtte men een Internationale Phytopathologische Com-

missie op om te komen tot maatregelen om de schade door ziekten en plagen zoveel mogelijk te beperken. De Vries en Ritzema Bos werden lid en namen op zich dat in Nederland ook van de grond te krijgen. Het leidde in april 1891 tot de oprichting van de Nederlandsche Phytopathologische Vereeniging. J. Krelage werd voorzitter en De Vries en Ritzema Bos leden van het bestuur. Die vereniging bestaat nu nog.

In 1894 werd De Vries voorzitter van het bestuur van het in Amsterdam gevestigde Phytopathologisch Laboratorium Willie Commelin Scholten. Hij had samen met vader en zoon Krelage een belangrijke aanzet gegeven tot de stichting ervan. E. Krelage nam in het bestuur plaats en Ritzema Bos werd directeur.

NMTP

In 1873 richtte J. Krelage samen met anderen de Nederlandsche Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde (NMTP) op en in 1888 stelde het NMTP een wetenschappelijke commissie in. Daarin namen onder meer De Vries, Wakker en Ritzema Bos zitting. Die commissie bestudeerde ingezonden zieke en afwijkende planten waardoor praktijk en wetenschap elkaar zouden kunnen steunen.

In 1885 verscheen het eerste nummer van het orgaan van de NMTP, Het Nederlandsche Tuinbouwblad. De Vries, Wakker, Ritzema Bos en J. Krelage werden vaste medewerkers. De Vries werd in 1891 redacteur van het blad en bleef dat tot maart 1894. In die tijd bezocht hij verschillende tuinbouwbedrijven in binnen- en buitenland, waaronder dat van Krelage, en schreef daarover in het blad.

VEREDELING

Rond 1880 richtte De Vries zijn onderzoek meer en meer op de erfelijkheidsleer. Daarmee werd hij wereldberoemd. Met name door de herontdekking van erfelijkheidsonderzoek van Mendel (1900) en het introduceren van het begrip mutaties (1903) om de veranderlijkheid der soorten te verklaren. Vandaar dat hij zich bij zijn bedrijfsbezoeken vooral interesseerde voor de techniek van het winnen van nieuwe rassen en variëteiten. Het viel hem op dat het winnen van nieuwigheden nauwelijks planmatig gebeurde. Toen E. Krelage zijn vader opvolgde in het bedrijf raadde De Vries hem aan om stelselmatig te gaan kruisen om nieuwigheden te krijgen. Die raad volgde Krelage op, en met succes. Samen met de daarvoor in 1902 aangetrokken J.F.Ch. Dix begon hij met een intensief kruisingsprogramma.